

דף מקורות - פרשת ראה – הר הבית סלע קיומנו

השיעור השבועי של הרב יצחק חי זאגא בבית הרב קוק, אור לכד' אב תשע"ז
א. דברים יא.. - 'ונתתה את הברכה על הר גרזים ואת הקללה על הר עיבל. הלא המה בעבר הירדן אחרי דרך מבוא השמש בארץ הכנעני הישב בערבה מול הגלגל אצל אלוני מרה.

ב. דברים יב - 'אלה החקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות בארץ.. כל הימים אשר אתם חיים על האדמה. אבד תאבדון את כל המקמות אשר עבדו שם הגוים.. ונתצתם את מזבחתם ושברתם את מצבתם ואשריהם תשרפון באש ופסילי אלהיהם תגדעון ואבדתם את שמם מן המקום ההוא. לא תעשון כן לד' אלוקיכם. כי אם אל המקום אשר יבחר ד' אלוקיכם מכל שבטיכם לשום את שמו שם לשכנו תדרשו ובאת שמה. והבאתם שמה עלתיכם וזבחיכם ואת מעשרתיכם ואת תרומת ידכם ונדריכם ונדבתיכם ובכרת בקרכם וצאנכם. ואכלתם שם.. לא תעשון ככל אשר אנחנו עשים פה היום איש כל הישר בעיניו.. והיה המקום אשר יבחר ד' אלוקיכם בו לשכן שמו שם שמה תביאו את כל אשר אנכי מצוה אתכם עולתיכם וזבחיכם.. ושמתם לפני ד' אלוקיכם.. השמר לך פן תעלה עלתיך בכל מקום אשר תראה. כי אם במקום אשר יבחר ד'.. לא תוכל לאכל בשעריך מעשר דגנך ותירשך ויצהרך ובכרת בקרך וצאנך וכל נדריך אשר תדר ונדבתיך ותרומת ירך. כי אם לפני ד' אלוקיך תאכלנו במקום אשר יבחר ד' אלוקיך.. ושמת לפני ד' אלוקיך.. רש"י - לא תעשון כן - להקטיר לשמים בכל מקום, כי אם במקום אשר יבחר. לא תוכל - רבי יהושע בן קרחה אומר יכול אתה, אבל אינך רשאי, כיוצא בו (יהושע טו') ואת היבוסים יושבי ירושלים לא יכלו בני יהודה להורישם, יכולים היו, אלא שאינן רשאים, לפי שכרת להם אברהם ברית כשלקח מהם מערת המכפלה. ולא יבוסים היו אלא חתיים היו, אלא על שם העיר ששמה יבוס [נקראים יבוסים]. כך מפורש בפרקי דרבי אליעזר. והוא שנאמר (שמואל ב' ה') כי אם הסירך העורים והפסחים, צלמים שכתבו עליהם את השבועה.

ג. רמב"ן -וטעם לשכנו תדרשו - שתלכו לו מארץ מרחקים ותשאלו אנה דרך בית השם, ותאמרו איש אל רעהו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלוקי יעקב (ישעיה ב ג).. ובספרי (ראה ח), תדרשו, דרוש על פי הנביא, יכול תמתין עד שיאמר לך נביא, ת"ל לשכנו תדרשו ובאת שמה, דרוש ומצא ואח"כ יאמר לך נביא, וכן אתה מוצא בדוד וכו'. ועל דרך האמת לשכנו תדרשו, לכבודו תדרשו, ובאת שמה, לראות את פני האדון ה' אלוקי ישראל. וממנו אמרו חכמים "שכינה "מלבי"ם .. בכ"מ קורא מקום המקדש מקום אשר יבחר ה'. כי נתודע ע"י נביא שהוא מקום הנבחר כמ"ש ויבא גד אל דוד וגו'.. ובכ"ז מצאנו שדוד דרש אחרי המקום.. ולא המתין עד שבא אליו נביא, ולמד ממ"ש לשכנו תדרשו, שהדרישה היא מה שחוקר בעצמו למצוא את הדבר, וז"ש דרוש ומוצא, למד להם שלא יגלה ה' סודו ע"י נביאיו להודיעם מקום הנבחר רק אם ישתדלו בזה וידרשו אחריו, ואז יערה עליהם רוח ממרומים אחרי ההכנה הראויה.

ד. רבינו בחיי -כי אם אל המקום.. המקום הזה הר המוריה הוא, והיה נודע ומפורסם באומות כי ידעו מעלתו בקבלה, אין צריך לומר ישראל במדבר שהיו יודעין זה מן האבות בהיות שם עקדת יצחק. ומה שסתם הכתוב המקום הזה ולא אמר בפירוש שהוא הר המוריה הנודע והמפורסם לכל, כתב הרמב"ם ז"ל בספר המורה (ג, מה) כי העלמת המקום לשלשה ענינים: האחד, אילו ידעו האומות כי שם התפלה מקובלת והקרבות שם לרצון ירצו כל אומה ואומה להחזיק בו ותרבה המריבה וההריגה בין האומות, והשני, כי הכנעניים יושבי הארץ אלו היו יודעין כי ישראל עתידין לירש את ארצם ולעבוד הש"י ולהקריב קרבנותיהם באותו מקום היו משחיתים אותו בכל מה שהם יכולין, והשלישי, כי היו השבטים מריבים זה עם זה, כל אחד ואחד מבקש שיהיה המקום ההוא בנחלתו ותפול המריבה והמחלוקת ביניהם..

ה. אלשיך -כי שם שורשי נשמות עם בני ישראל, כי הוא מכוון אל שער השמים אשר שם חופפת השכינה שתחת כנפיה שורשי כל נפשות ישראל, נמצאו ישראל בלכתם שמה כבאים ולא כהולכים, כי הלא המה מתקרבים אל עצמם ואל שורשם, ובאת שמה.. וגם זה הוא אמת כי ובאת שמה כי בשכנו ממש אתה בא. והוא, כמו שכתבנו כי איכות של מעלה מתלבש בשל מטה, באופן שהבא אל התחתון הרי הוא כאילו בא אל העליון, כי על כן היו עומדים צפופים ומשתחיים רווחים ולא אמר אדם לחבירו צר לי המקום כו' (אבות ה' ה').

ו. ספורנו -ובאת שמה. לא שיבא משכן שמו אליכם בכל מקום כמנהג עובדי עבודה זרה.

ז. מלאכי ג' ו' - 'כי אני ד' לא שניתי ואתם בני יעקב לא כליתם. רש"י - כי אני ה' לא שניתי. אף על פי שאני מאריך אפי לא שינה דעתי עלי מבראשונה לאהוב את הרע ולשנוא את הטוב.

ח. דברים יג' - 'כי יקום בקרבך נביא.. ובא האות והמופת אשר דבר אליך לאמר נלכה אחרי אלהים אחרים.. לא תשמע אל דברי הנביא ההוא או אל חולם החלום ההוא כי מנסה ד' אלוקיכם אתכם לדעת הישכם אהבים את ד' אלוקיכם..

ט. קובץ ב' שיט - 'על ידי העבודה הרוחנית של הצדיקים, בעלי המחשבה האלוקית העליונה, מתנוצץ תמיד האור של האין האלוקי, ומתגלה בתור יש, וכל העולם כולו מתבסס על ידו. ועמך כולם צדיקים. על ידי כחן של ישראל, התרבותם והתגלות חייהם, בכל אופן ובכל צורה שהיא, מתגלה אור מן האין העליון, המתגלה בתור יש ומצוי, ומאיר לכל העולם כולו באור חיים, מקיים ומשפר ומעלה את כל. ומידה זו באה מצד עומק הקודש העליון, שהוא קבוע בנשמתן של ישראל מצד העצמיות שלהם, שאינה זזה לעולם, ואינה משתנה בערכה. אני ד' לא שניתי, ואתם בית יעקב לא כליתם.